

UNIVERSITY
OF ŽILINA

Маріупольський
університет

СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВА: НАУКОВІ ГОРИЗОНТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*Збірник матеріалів II-ї науково-практичної
конференції за міжнародною участю*

25 лютого 2025 року

Том 2

Хмельницький, 2025 рік

ІВАН ЛІСНИЙ

Особливості визначення поняття цінних паперів та їх ознак у цивільному праві 89

АННА МАРУСИЧ

Роль Катерини Зеленко у зміцненні зовнішньої політики України та її представлення на міжнародній арені 92

ВАЛЕРІЯ М'ЯЛИК

Місце соціально-виховної та психологічної роботи в системі виправлення та ресоціалізації засуджених 95

ВАЛЕРІЯ ОЛЕКСЕНКО

Функції сучасної сім'ї 99

ЛАРИСА ОСІПОВА

Передумови, сутність і наслідки глобалізації 101

ОЛЕКСАНДР ПАЛЮХ

Правове регулювання цифрових валют центральних банків (CBDC) у міжнародному фінансовому праві 105

НАТАЛІЯ ПУЗИРНА

Міжнародні та національні правові стандарти регулювання статусу іноземців 110

МАРІЯ САМОЙЛЕНКО

Розвиток емоційно-вольових якостей у студентів-правників 114

ВАЛЕНТИНА ТРОЦЬКА

Правові моделі правомірного оцифрування творів за законодавством ЄС... 118

НАДІЯ ФЕДОРОВА

Історичний розвиток охорони та захисту суміжних прав: значення Римської конвенції для України..... 123

ДАНИЛО ЦИМБАЛЮК

Перешкоди інтеграції мігрантів у ринок праці 127

ДЕНИС ЧИРКІН

Міжнародна аграрна політика США..... 130

АНДРІЙ ШАБАЛІН

Відступ від зобов'язань за конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод: теоретичні та практичні питання 133

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Сімейний кодекс України : Кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (дата звернення: 24.02.2025).
2. Мелеш К. Ю. Сучасна сім'я: стан, проблеми та перспективи розвитку : thesis. 2018. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/11332> (дата звернення: 24.02.2025).
3. Байрачна М.І. Функції сім'ї у сімейному праві України. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2019/15.pdf (дата звернення: 24.02.2025).

Лариса Осіпова

ПЕРЕДУМОВИ, СУТНІСТЬ І НАСЛІДКИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

В умовах розгортання інформаційної та телекомунікаційної революції, поглиблення коопераційних зв'язків і постійного розвитку інтернаціоналізації в економіці процес формування всепланетарного співтовариства прискорився.

Досліджують глобалізаційні тенденції чимало вітчизняних науковців, як-от О. Білорус, І. Бураковський, А. Гальчинський, П. Куцик, Р. Щупаківський [1], А. Румянцев, А. Філіпенко, О. Шнирков, В. Чужиков та багато інших.

Глобалізація – це система різноманітних зв'язків і залежностей суспільного життя, насамперед в економіці, які визначають нову якість в інтегруванні й цілісності світу. Сутність глобалізації полягає в різкому розширенні та ускладненні взаємозв'язків і взаємозалежностей як людей, так і держав, планетарного інформаційного простору, світового ринку товарів, капіталів і робочої сили, в інтернаціоналізації проблем техногенного впливу на природне середовище, міжетнічних та міжконфесійних конфліктів і безпеки. Прискорене зростання світової торгівлі, нова роль міжнародних організацій (глобальних і регіональних), тотальне утвердження принципів відкритої ринкової економіки – це й інше є проявами глобалізації.

Глобалізація означає включення всього господарського організму планети в оптимальний варіант світового розвитку на базі загальнолюдських цінностей, інтересів особистості, високої якості життя. При цьому вона з'являється як глобальна стратегія, спрямована на формування на планеті єдиного типу господарської практики. Тому виникає нова перспектива

глобального розвитку, з'являються нові принципи побудови міжнародних систем керування.

Найважливішу системотвірну роль у глобалізації відіграють три типи просторів – географічний, економічний та інформаційний, у рамках яких функціують підсистеми, що забезпечують саме існування світової економіки. У географічному просторі – це авіакомпанії, судовласницькі фірми, залізничні компанії, системи зв'язку тощо, діяльність яких регулюється сукупністю міжнародних угод. В економічному просторі – це Світовий Банк, Міжнародний Валютний Фонд (МВФ), Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ), нині перетворена в Світову організацію торгівлі (СОТ), а також центральні банки США (Федеральна резервна система), Великої Британії, Франції, ФРН, Японії. Новий інформаційний простір дозволяє об'єднати в єдине ціле розміщені в різних куточках земної кулі підприємства, що належать глобальним компаніям.

Процес глобалізації – явище неоднозначне. З одного боку, можна говорити про саморозвиток процесу глобалізації і про глобальну економіку як саморозвинену систему. З іншого, через виснаження ресурсів земної біосфери і втрату нею здатності до самовідтворення зникають необхідні умови саморозвитку економічних систем. Крім того додаються не менш важливі екологічні й демографічні проблеми. Екологічні проблеми створюють небезпеку економічної втрати переваг саморозвитку й саморегулювання. Це потребує застосування вже неекономічних методів регулювання, а глобалізація може прийняти зовсім інший, «адміністративний», тоталітарний аспект.

Серед чинників, які визначають процес глобалізації, відзначаємо формування єдиного світового товарного і фінансового ринку, що посилює тенденцію до інтеграції в економіці, освіті, науці, інформатизації, технологізації тощо; якісні зміни в структурі продуктивних сил, які відкрили можливості зростання масштабів виробництва, матеріальних і духовних цінностей; нові світові центри, які визначають тенденції соціально-економічного розвитку; нові глобальні суб'єкти загальносвітових відносин, до яких належать і національні держави.

Вплив глобалізації на національну економіку суперечливий. Процеси глобалізації значно розширюють можливості окремих країн щодо використання та оптимального комбінування різноманітних ресурсів, з іншого

боку – значно загострюють конкурентну боротьбу, спричиняють неефективне маніпулювання величезними фінансовими та інвестиційними ресурсами, деформують структуру економіки. Місце країн-глобалізаторів упевнено займає світова промислово-фінансова еліта, яка вже сьогодні управляє світовим ринком. Процес глобалізації в його сучасних формах пов'язаний з множиною суперечностей. В умовах глобалізації протистояння між сильними регіональними лідерами посилюється як за рівнем, так і за різними аспектами, і все це послаблює взаємозалежності. Посилюється протистояння між класичними історичними лідерами (США, Велика Британія, Франція, Німеччина, ЄС) та новими військово-політичними центрами впливу (Китай, Бразилія, Індія, країни Південно-Східної Азії тощо) [1, с. 8].

Дискусії щодо передумов, сутності та наслідків глобалізації є доволі багатоаспектними, та все ж серед інших переважає економічний підхід, що трактує глобалізацію як вищий ступінь інтернаціоналізації. Однозначних відповідей на всі питання, пов'язані з глобалізацією, наразі не існує. Існують принаймні два різних підходи до розуміння процесу глобалізації. Перший можна умовно назвати глобомонотричним, що відбиває концепцію глобального лідерства, по суті американоцентризму. Другий підхід до процесу глобалізації багато в чому відбиває об'єктивні процеси розвитку людської цивілізації як системного явища. Цей підхід може бути названий глобополіцентричним, що відбито в концепції багатополісного, поліцентричного світу.

Проблеми становлення цієї більш високої економічної спільності варто розглядати з позицій двох взаємно доповнювальних тенденцій – глобалізації та регіоналізації. Якщо перша відбиває якісно новий стан в економіці і політиці, в інституціональних структурах, то друга виражена в перерозподілі ролі окремих країн або груп країн у світовій економіці. Загалом процеси регіоналізації та фрагментації структурують саму глобалізацію, але простежується і протидія їй, що має швидше периферійний характер.

Представляючи одну з підсистем національної економіки, яка заснована на тісній взаємодії галузевого та територіального поділу праці, регіон становить собою деяку соціально-економічну цілісність, основу якої складає структура господарства, що визначається розташуванням промислових та

сільськогосподарських підприємств, транспортного комплексу. Переважно саме регіон є рухомою силою інтегрування національної економіки у світогосподарську систему, адже за своєю структурою є більш відкритим до проникнення на його територію інших товарів, послуг, ніж загалом до національної економіки, чому сприяє ретельний облік потреб населення регіону, становище й динаміка ринків, що формуються, інтересів держави та окремих підприємств; створення умов для максимального пристосування економіки регіону до внутрішніх та зовнішніх чинників; активна реалізація регіональних інтересів.

Глобалізація зустрічає протидію з боку країн, що розвиваються, адже вони побоюються впливу великих компаній на свої національні економіки. Спроби насильницької глобалізації (яких би форм не набувало таке насильство) породжують насильницький опір її поширенню по горизонталі й вертикалі, створюючи небезпеку зростання загроз безпеці людства до глобальних масштабів.

Серед економістів існує думка, що вже можна говорити про конкуренцію тільки поза державою. Держава навіть змушена підтримувати монополістів на своєму ринку, щоб вони могли конкурувати на світовому (переважно це трапляється у високотехнологічних галузях).

У кризових ситуаціях, у періоди криз (загальноекономічних або галузевих) посилюються протекціоністські тенденції, відбуваються відступи від досягнутого рівня лібералізації. Ось чому, хоч в довгостроковому плані, глобалізація уявляється незворотнім процесом, тенденція ця розвивається й очевидно буде розвиватися не прямолінійно.

В умовах ринкової економіки держави й регіональні об'єднання діють таким чином, який вони знаходять для себе найприйнятнішим, впливаючи своїми діями на особливості перебігу процесів регіоналізації і глобалізації у світовому господарстві. Світове господарство є складною ієрархічною системою, у якій існує структурна взаємозалежність глобалізації та регіоналізації, неузгодженість процесів викликатиме структурні дисбаланси, асиметрії і навіть кризові явища, попередження або корегування яких вимагатиме глобального управління світовим господарством, що має трансформувати структурну взаємозалежність глобалізації та регіоналізації, що

посилить єдність світового господарства й узгодженість функціонування його суб'єктів і головних елементів.

Отже, сучасні міжнародні інтеграційні процеси сприяли глобалізації регіональних фінансових ринків, посиленню взаємозв'язку окремих національних економік, формуванню цілісності світового господарства й більш ефективному використанню фінансового та виробничого потенціалу окремих держав. Глобалізація економіки породжує суперечності, адже при цьому стикаються інтереси різних економічних, політичних і соціальних сил, різних сфер господарства промислових і фінансових груп і компаній, галузей і країн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Куцик П. О., Щупаківський Р. В. Екзистенційні тренди виклики та наслідки глобалізації для забезпечення конкурентоспроможності національної економіки. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. No 67. 2022. С. 5-12. URL: <http://www.journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1141/1076>

Олександр Палюх

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦИФРОВИХ ВАЛЮТ ЦЕНТРАЛЬНИХ БАНКІВ (CBDC) У МІЖНАРОДНОМУ ФІНАНСОВОМУ ПРАВІ

Цифрові валюти центральних банків (CBDC) становлять собою інноваційний фінансовий інструмент, що знаменує новий етап еволюції грошових систем [5]. Фундаментальна дихотомія CBDC розкривається через конвергенцію суверенного монетарного контролю та інноваційних цифрових технологій, формуючи принципово новий клас фінансових активів у глобальній економіці. Імплементация CBDC каталізує трансформацію усталеної фінансової парадигми, модифікуючи архітектуру платіжних систем, механізми монетарної трансмісії та усталені канони транскордонної фінансової взаємодії.

Міжнародноправове регулювання CBDC базується на рекомендаціях і стандартах провідних міжнародних фінансових організацій. Банк міжнародних розрахунків (BIS) відіграє ключову роль у розробленні технічних стандартів і правових рекомендацій щодо впровадження CBDC, зосереджуючи увагу на питаннях безпеки та міжсистемної сумісності. Міжнародний валютний фонд (МВФ) забезпечує аналітичну підтримку та технічну допомогу країнам у